

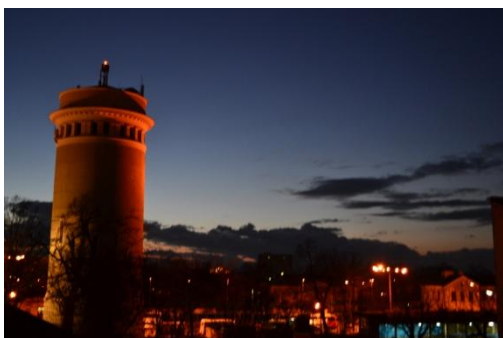
w Piotrkowie Trybunalskim

Serdecznie Poleca!

Zabudowania Dworca Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej w Piotrkowie Tryb. 1873 (1) 51°24'38"N 19°41'06"E

Budynek dworca na linii Kolei Warszawsko - Wiedeńskiej zwanej Drogą Żelazną Warszawsko - Wiedeńską został otwarty w 1846 r., a rozbudowany w 1873 r., zadaszenie peronu pochodzi z 1894 r. Na zabytkowy zespół dworca składają się: monumentalny, murowany budynek dworca kolejowego oraz wiata peronowa a także: budynki biurowe, mieszkalne, ekspedycyjne, dawna pompownia, parowozownia, magazyny, warsztaty mechaniczne oraz koszary drogowe. Obecnie większość z nich pełni inne funkcje. Jedynie budynek dworca zachował zarówno oryginalną bryłę architektoniczną jak i pełniona funkcję. Uroczysty wjazd pierwszego pociągu z Warszawy miał miejsce 7 października 1846r.

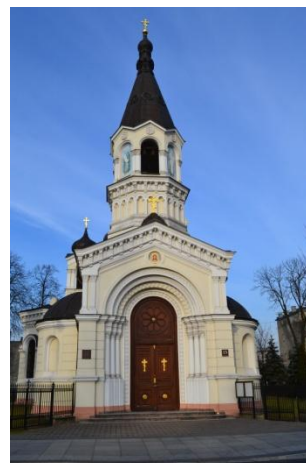
Wieża ciśnień 1926 (2) 51°24'34"N 19°41'09"E

Wieża została wybudowana w latach 1925 – 1927. Budowa sfinansowana była z pożyczki udzielonej przez nowojorską firmę „Ulen & C o.”, z którą rząd polski podpisał umowę dotyczącą sfinansowania w kilku wybranych polskich miastach inwestycji sprzyjających unowocześnieniu infrastruktury i podniesieniu standardów sanitarno-zdrowotnych. Została wzniesiona na planie koła w najwyższym

punkcie miasta - na szczycie wzgórza Łysiec, w dawnym Ogrodzie Kolejowym, swój (zachowany po dzień dzisiejszy) neoklasycy styl Władysławowi Leszkowi Horodeckiemu. Wysokość budowli oblicza się na trzydzieści kilka metrów i jak twierdzą wtajemniczeni z tego miejsca wspaniale widać nie tylko okolicę w promieniu kilku kilometrów.

Cerkiew prawosławna katedralna pw. Wszystkich Świętych 1844-1848/1868-1870 (9) 51°24'33"N 19°41'23"E

Murowana, neoklasycystyczna cerkiew prawosławna p.w. Wszystkich Świętych w Piotrkowie Trybunalskim została wzniesiona w latach 1844-47 zgodnie z projektem dwóch architektów: Gołońskiego i Marczewskiego. Obecny kształt nadała Świątyni rozbudowa w 1867 roku przeprowadzona wg projektu Iwana Sztrema. Wnętrze cerkwi zdobią ikony przedstawiające śś.: Cyryla i Metodego, Włodzimierza, Aleksandra Newskiego. Ponadto nad wejściem głównym do Świątyni ulokowano wówczas ikonę obrazującą Chrystusa, a nad drzwiami bocznymi – śś. Apostołów Piotra i Pawła. Nowy, połączony ikonostas wykonał Serebriaków. Powstanie parafii

prawosławnej związane jest z grupą religijną Greków, która przybyła do Piotrkowa z Macedonii w połowie XVIII wieku. Król Stanisław August zezwolił na otwarcie w 1778 roku prawosławnej przy obecnym placu Czarneckiego 10.

Budynek Sądu 1905-1909 (10) 51°24'34"N 19°41'29"E

Budynek sądu został wzniesiony w 1909 r. wg projektu Feliksa Nowickiego. W latach 1975-78 siedziba Urzędu Wojewódzkiego. Obecnie siedziba Sądu Okręgowego i Sądu Rejonowego.

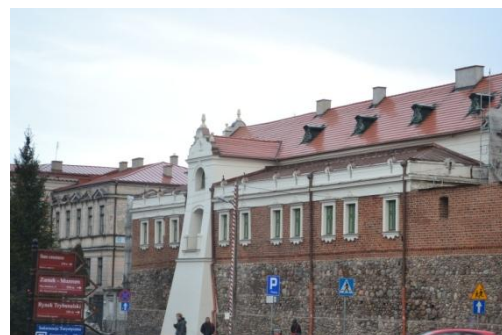
Sanktuarium Matki Bożej Piotrkowskiej. Zespół Klasztorny oo. Bernardynów, Kościół pw. Matki Bożej Anielskiej 1640-1643 (12) 51°40'84"N 19°69'29"E

Położony poza obrębem starego miasta, na wzniesieniu zwanym kiedyś Łysą Górą, bronił dostępu do miasta od strony zachodniej (przez Bramę Sieradzką). Zespół wzniesiony w latach 1640-1643, zniszczony przez Szwedów w latach 1656-1657, odbudowany do 1694 r. Po kasacie zakonu w 1864 r. w klasztorze umieszczono m.in. archiwum gubernialne, drukarnię, mieszkania. Klasztor odzyskał swą pierwotną funkcję po powrocie zakonników do miasta w 1922 r. Wystrój kościoła jednolity stylistycznie, barokowy, z ok. po XVIII

w. przypisywany Gotfrydowi Sztekel. Ołtarz główny z 1758 r. z rzeźbą Chrystusa na Krzyżu z 1646 r. Dziś na wczesnobarokowy zespół klasztorny oo. Bernardynów w Piotrkowie składają się: - kościół p.w. Matki Boskiej Anielskiej i św. Krzyża, wzniesiony w XVII stuleciu. Jest to budowla murowana, jednonawowa, podparta skarpami, z prezbiterium zwróconym na północ i zamkniętym półkoliście. Dwuspadowy dach wieńczy wieżyczka na sygnaturkę. Budynek klasztoru - od zachodu do kościoła przylega dwukondygnacyjny, murowany budynek klasztorny, wzniesiony na planie czworoboku z wirydarzem pośrodku. Elewacje klasztoru wskutek wielokrotnych remontów utraciły pierwotny charakter. Po stronie północnej, obok wejścia do klasztoru znajduje się również boczne wejście do kościoła. W pomieszczeniach klasztornych na uwagę zasługują kolebkowe sklepienia i płaskiej stropy a w jednej z sal strop kasetonowy. Barokowa brama ozdobiona figurami bernardynów jest głównym elementem ogrodzenia kościoła, wzniesionego w 1735 r. wg projektu tutejszego zakonnika Wenecjusza Pensa. Na uwagę zasługuje, zachowana jedynie w niewielkim fragmencie cenna kuta krata żelazna, odtworzona w całości XIX w. i w 1917 r. Na przykościelnym cmentarzu stoi figura Matki Boskiej z 1779 r., nagrobek Jana Karola Hildebrandta z 1827 r. oraz kolumna z figurą św. Antoniego z 1856 r., przeniesiona tu przed bramą ogrodzenia.

Mury obronne miasta i Zespół Dawnego Klasztoru SS. Dominikanek 1627 (20) 51°40'91"N 19°69'40"E

Klasztor ss. Dominikanek - na zachodniej partii murów obronnych Piotrkowa powstał w I połowie XVII wieku klasztor ss. Dominikanek z fundacji Katarzyny Warszzyckiej podjętej w 1627 roku. mimo oporu mieszczan, klasztor został dobudowany do murów obronnych i dzięki temu ten fragment

zachował się do naszych czasów. Barokowa budowla klasztoru wraz z kościołem i fragmentem murów obronnych tworzy malowniczy układ architektoniczny w centrum miasta. Wnętrze kościoła posiada wyposażenie z XVII i XVIII wieku, a sklepienie nawy głównej jest ozdobione bogatymi stiukami barokowymi.

Dawne Kolegium oo. Pijarów XVIII w. (21)
51°40'92"N 19°69'56"E

Klasztor oo. Pijarów - był drugim wielkim założeniem klasztornym na terenie Starego Miasta powstałym w końcu XVII wieku, w którym prowadzono edukację młodzieży szlacheckiej. Budowę kościoła rozpoczęto w 1689 a ukończono w 1718 roku. W 1793 roku oo. Pijarzy przenieśli się do oddanego im opustoszałego klasztoru jezuitów, a kościół pijarski został sprzedany powstającej w Piotrkowie parafii ewangelicko - augsburskiej. W budynku kolegium przy ul. Rwańskiej Prusacy zorganizowali więzienie, które przetrwało tu do naszych czasów.

Rynek Trybunalski, Zespół Kamieniczek Mieszczańskich XVI, XVII i XVIII w. (27)
51°40'82"N 19°69'61"E

Funkcję centrum administracyjnego utracił w II poł. XIX w. gdy rozebrano ratusz. Obecnie na fundamentach ratusza powstaje wielofunkcyjny element małej architektury z funkcją dydaktyczną pokazania lokalizacji i zasięgu dawnego ratusza. Przyrynkowe domy były własnością wójta i najbogatszych kupców. Z każdego narożnika placu odchodzą po dwie uliczki, przy których lokowano rzemieślników. Od ich zawodów lub traktów do innych miast otrzymały nazwy: Sieradzka, Rwańska, Szewska, Łazienna Mokra, Zaścienna Sucha (obecnie Konarskiego), Grodzka.

Dawne Kolegium Jezuitów i Pijarów 1754-1803
(29) 51°40'84"N 19°69'74"E

Budowę zespołu klasztornego złożonego z kościoła p.w. św. Franciszka Ksawerego i Sanktuarium Matki Bożej Trybunalskiej rozpoczęto w 1695 roku. Prace przerywane wydarzeniami wojny północnej i pożarami trwały praktycznie do kasaty zakonu w 1773 roku. Najciekawszą artystycznie budowlą jest zachowane w niezmiennym stanie od połowy XVIII wieku wyposażenie kościoła będące perłą sztuki późnego baroku. W ołtarzu głównym umieszczony jest obraz "Matki Boskiej Pocieszenia" nazywanej także Trybunalską. Obraz malowany na desce około 1600 roku, w XVII i XVIII wieku był umieszczany w kaplicy na ratuszu w czasie obrad Trybunału Koronnego.

Kościół Farny p. w. św. Jakuba XIV w. (30)
51°40'84"N 19°69'74"E

Kościół farny p.w. św. Jakuba - gotycka świątynia budowana w II połowie XVI wieku, jednonawowa z masywną wieżą z początku XV w. i dobudowanymi w XV i XVII wieku kaplicami. W ołtarzu głównym obraz późnogotycki "Zaśnięcie Matki Boskiej" malowany przed 1520 r. w krakowskim warsztacie Mistrza Rodziny Marii i подарowany piotrkowskiej Farze przez królową Bonę. Piotrkowska Fara w XV i XVI wieku miała szczególne znaczenie, tu bowiem zaczynały się uroczystym nabożeństwem obrady wszystkich sejmów koronnych zwoływanych wówczas do Piotrkowa, a potem do 1792 roku uroczyste inauguracyjne sesje Trybunału Koronnego.

**Zamek Królewski, obecnie Muzeum 1511-1519
(33) 51°40'91"N 19°70'07"E**

Zamek Królewski został zbudowany na polecenie króla Zygmunta I Starego przez budowniczego królewskiego, mistrza Benedykta z Sandomierza w latach 1512-1519. Tutaj król przyjmował senatorów Korony i Litwy oraz posłów zagranicznych, układał program polityczny z doradcami, podpisywał dokumenty państwowe, przywileje rodowe i miejskie. Budowla gotycko-renesansowa z cegły i piaskowca, czterokondygnacyjna, na podstawie zbliżonej do kwadratu (18,45 x 20,25m). Mur z cegieł o grubości dochodzącej nawet do 240 cm. Całość wieży przykryta dachem namiotowym czterospadowym. W takiej formie dach został odbudowany w 1670 r. po wojnach szwedzkich. Jednak pierwotnie dach przedstawiał się inaczej. Ściany wschodnia i zachodnia były zwieńczone wysokimi trójkątnymi szczytami, a na szczycie dachu postawiono dużego srebrnego orła, który przetrwał tam do 1840 roku. Podczas zaborów zamek został ogołcony

z pamiątek polskości i został przerobiony na wojskową cerkiew. Sklepienie piwnic kolebkowe z lunetami. Sale i zamkowe komnaty były ozdobione pięknymi meblami i kobiercami. Na parterze i piętrze po trzy pomieszczenia ze stropami belkowymi. Okna osadzone w głębokich wnękach, a na ścianach są jeszcze stare malowidła i tynki z XVI wieku. Zachowane są niektóre autentyczne gotycko-renesansowe portale z XVI wieku. Obecnie w zamku mieści się Muzeum, w którym na parterze organizowane są czasowe tematyczne wystawy (malarstwo, rzeźba), a na I i II piętrze jest stała wystawa etnograficzna z regionu piotrkowskiego, a także zabytki i historia Piotrkowa Trybunalskiego. Pod koniec XIX wieku Zamek Królewski został zniszczony i Rosjanie rozebrali ostatnią kondygnację. W około 100 lat później w latach 1963-69 odrestaurowano zamek i dobudowano trzecią nadziemną kondygnację wg projektu Wacława Balda. Na parterze i I piętrze odtworzono ich stan pierwotny. Na południowej elewacji w okresie międzywojennym umieszczono kamienną tarczę z herbem Jagiellonów.

Wielka i Mała Synagoga, obecnie Miejska Biblioteka Publiczna 1793-1795 (34) 51°40'96"N 19°70'16"E; 51°40'94"N 19°70'17"E

Wielka synagoga powstała w latach 1791-1793 we wschodniej części miasta zwanej wtedy Wielką Wsią lub Żydowskim Miastem Piotrkowem. W 1679 roku Gmina żydowska w Piotrkowie otrzymała od króla Jana III Sobieskiego przywilej zezwalający na budowę bóżnicy i lokalizacja cmentarza. Pierwsza bóżnica spłonęła około 1740 roku. Wielka synagoga powstała z fundacji Mojżesza Kocyna, a jej architektem był znany żydowski architekt Dawid Friedlander. Zniszczona w latach II wojny światowej została odbudowana przez polskie służby konserwatorskie. Od 1968 roku w synagodze mieści się Biblioteka Miejska.